

hade önskat sig ett ännu större illustrationsmaterial är ju en annan sak. De ekonomiska kalkylerna blir ju här avgörande för den typografiska utstyrseln.

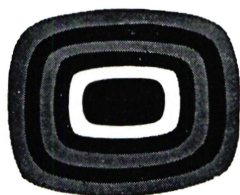
Helhetsdomömet om boken blir sålunda mycket gott och boken kan rekommenderas ej blott för medicine studerande utan även för alla de läkare, som är intresserade av de akuta infektionssjukdomarna.

Karl Emil Thulin, Lund

Svenska Socialvårdsförbundets kalender 1962

I nr 1/64 av denna tidskrift påminnes om den kända kalenderns existens. Uppgift om kalenderinnehållet gavs i korthet. Tyvärr inträffade missödet att anmälaren oförklarligt nog inte lyckats finna någon redovisning av *mentalsjukhusen*. Det är angeläget att framhålla, att kapitlet om "vården av psykiskt sjuka" fått den bästa redigering med inledande orientering av chefen för medicinalstyrelsens mentalsjukvårdsbyrå, medicinalrådet Lennart Ljungberg samt att samtliga statens mentalsjukhus finnes med, överskådligt redovisade med uppgift om deras platsantal. Dessutom finnes uppgift om samtliga mentalsjukhusens upptagningsområden, fastställda av medicinalstyrelsen 1959. Därmed befästes ytterligare kalenderns stora värde.

E. Husmark

FRÅGOR FÖR DAGEN

Avancemang bakåt

U-ländernas andel i världshandeln sjönk under 50-talet från 30

till 20 procent och deras exportintäkter med 9 procent. Sålunda kan man konstatera att u-ländernas välbefärliga andel i världshandeln inte bara har minskat relativt i förhållande till handelns expansiva utveckling under de sista tio åren utan det är fråga om en reell och betydande minskning av u-ländernas inkomster av handeln. Det är detta faktum som utgör bakgrunden till den stora FN-konferens om handel och utveckling som kommer att försiggå i Genève från slutet av mars till medio av juni i år. 3.500 deltagare och observatörer från 123 länder väntas delta i konferensen. Eftersom u-ländernas export till 90 procent utgöres av råvaror kommer minskad efterfrågan och stora variationer i priserna på dessa varor att ha svåra ekonomiska konsekvenser för utvecklingsländerna.

Tillgängliga FN-rapporter meddelar följande som orsak till rådande förhållanden.

Industriländernas efterfrågan på råvaror ändras allteftersom den ekonomiska standarden stiger.

Syntetiska produkter används alltmer. Under 1962 producerades för första gången mera syntetiskt gummi i världen än naturgummi.

Priserna på u-ländernas råvaror är mycket priskänsliga i världshandeln. Som exempel nämnes variationer mellan 1.024 till 432 dollar för naturgummi, 1.000 till 447 dollar för bomull. Priset på kaffe har under en tioårsperiod varierat från 1.431 till 1.657 och på kakao från 1.101 till 454 dollar.

Sist men inte minst verkar tullar, kvoter och skatter till hinder för u-ländernas export av varor.

I ett gemensamt uttalande av 75 utvecklingsländer har man konstaterat att handelskonferensen i Genève detta år kommer att bli avgörande både för u-ländernas framtid som för expansionen av världsekonomi i dess helhet.

Cigarrettrökning och cancer

Den nyligen publicerade rappor-

ten från Amerika om sambandet mellan cigarrettrökning och lungcancer är baserad på ett material av 1.123.000 rökare som var sjuka och av vilka 37.000 avlidit sedan undersökningen började. Nio slutsatser har i första hand dragits:

1. Cigarrettrökning kan ha följder för fostren om gravida mödrar röker.

2. Dödligheten är proportionell mot cigarrettkonsumtionen. Den som röker 5—10 cigaretter har 40 procent högre dödsrisk än icke rökare, den som röker 10—19 cigaretter dagligen har motsvarande siffra på 70 procent medan storrökarna som röker två paket per dag eller mera har en överdödlighet på mellan 90 och 120 procent.

3. Överdödligheten bland cigarrettrökarna hänför sig till lungcancer, luftrörskatarr, emfysem, strupcancer, muncancer, halscancer, magsår och cirkulationssjukdomar.

4. Cigaretter är den vanligaste orsaken till lungcancer och kronisk luftrörskatarr.

5. Dödligheten i cirkulationssjukdomar var högre bland cigarrettrökare.

6. Piprökare riskerar muncancer men annars är pipa och cigarrer ofarligare än cigaretter.

7. Nikotinets inverkan på nervsystemet ökar rökbehovet.

8. Den inandade gasen är skadlig för luftrören.

9. Ingenting bevisar att filtercigaretter är mindre riskabla än andra.

Lungcancer kräver nu 41.000 liv årligen i USA medan antalet trafikdösoffer är 38.000 om året.

Staten tar årligen in ungefär 1 miljard kronor i tobaksskatt men Svenska Tobaksaktiebolaget gör en stor affär av att man lämnar 1 miljon kronor till forskning kring tobaksrökningens faror, alltså 1 promille av vad man drar in i skatteinkomster. Detta är verkligen en mycket blygsam insats till hjälp mot de skador man åstadkommer

genom sin försäljning. Det skulle vara intressant att veta hur stora utgifterna för tobaksreklamen är. De överstiger säkerligen väsentligt vad man anslagit till forskningen.

Svenska Dagbladet understryker i en ledare att det är angeläget att motåtgärder vidtas.

Samhället bör här på olika sätt engagera sig, främst genom att skapa erforderliga ekonomiska betingelser för en omfattande informationsverksamhet. Skola, press, radio-TV, ideella organisationer m.fl. har alla ett ansvar för att forskningsrönen verkligen blir kända i de vidaste kretsar. Eventuellt bör också speciella kampanjer organiseras.

Då skador av rökning i regel uppkommer först efter långvarigt tobaksbruk är det angeläget att rökdebuten uppskjuts så länge som möjligt; det är med andra ord särskilt viktigt att man motverkar

uppkomsten av rökvanor bland ungdomen. Mot den bakgrunden ter det sig orimligt och oförsvarligt att det här och var i anslutning till skolorna inrättas särskilda "rökruator" för eleverna. Det minsta skolan kan göra för att skydda ungdomarna mot tobaskbrukets vådor är att bannlysa rökningen från skolområdet. Och lärarna har anledning tänka på vad exemplets makt betyder.

I ett uttalande för *Svenska Dagbladet* understryker professor Lars Werkö att vi tyvärr inte vet hur propagandan i sådana här sammanhang verkar. Man kan också befara att ekonomiska intressen gör sig gällande och motverkar propagandan. Som ett exempel på detta förklarar direktör Olof Söderström i Svenska Tobaksaktiebolaget att man där givetvis "propagerar för måttlighet". Ett utmärkt tillfälle att demonstrera detta vore att

sluta att annonsera för cigaretter, vilket onekligen skulle minska konsumtionen och dessutom spara en del pengar åt staten.

"The Medicare-bill" i USA

Kennedys lagförslag om sjukvård åt äldre, vilket förolyckades i Senaten 1962, hade av den bortgångne presidenten före dennes död tagits upp igen som ett av de progressiva förslag som sedermera övertagits av Lyndon Johnson. Ordningsföljden vid kongressbehandlingen av dessa förslag har bestämts av den nye presidenten. Först begäres godkännande av den mycket omtalade skattereduceringen på 11 miljarder dollar, därefter Civil-right proceduren för rasintegrationen och slutligen Kennedys Medicare-förslag.

Keramik som terapi och hobby

UGNAR, DREJSKIVOR m. m.

Rikhaltigt lager av
GLASYRER, FÄRGER, OXIDER,
LEROR, UGNSTILLBEHÖR etc.

EXPORT & IMPORT

AB KERAMIK

Tel. 08/10 71 17, Box, 7283, STOCKHOLM 7

Nyhet!

MEDICINSK ÅRSBOK

1963—1964

Årg. VII

353 sid. ill. Kr. 84:—

NB

AB NORDISKA
BOKHANDELNS FÖRLAG

Kongressen har visat sig trög och olustig trots den chock, som genom presidentmordet skakat alla ansvariga i USA. Den nye presidenten är känd för sin ganska enastående förmåga att tas med både "elefanter" och "åsnor" i Senat och utskott. Det ser ut som om en hård och kanske årslång kongress-session förestår innan besluten manglats fram.

Könssjukdomarna ökar

I en rapport från doktor Tottie i medicinalstyrelsen meddelas förska siffror angående gonorréfrekvensen i landet. Denna låg vid 50-talets slut på omkring 13.000 nya fall per år men har sedan stigit så att 1960 fanns 18.473, 1961 19.712, 1962 21.476 och 1963 21.540. Fördelningen med en tredjedel kvinnor och två tredjedelar män håller sig konstant. Även syfilis ökar: från 1960 89 fall, 1961 121 fall, 1962 241 fall och 1963 318, varav även här en tredjedel kvinnor.

Utredning om hälsokontroll för de statsanställda

Vissa problem som sammanhänger med begreppet "allmän hälsokontroll" belyses av direktiven för den pågående utredningen om hälsokontroll för de statsanställda. Chefen för civildepartementet beordrigades den 28 juni 1963 att tillkalla en sakkunnig med uppdrag att verkställa en utredning rörande sådan hälsokontroll. I direktiven påpekas att utredningen bör avväga sina förslag om åtgärder i förhållande till samhällets övriga insatser på det medicinska området. Värdet av hälsoundersökningarna såväl för den anställda som för arbetsgivaren blir beroende av den grad av sä-

kerhet som bestämningarna av hälsotillståndet kan nå fram till.

Det påpekas att de medicinska experter som på grund av det allmänna intresset yttrat sig i denna fråga ännu är av den uppfattningen, att en allmän hälsokontroll inte för dagen kan garanteras ge fullständiga upplysningar om hälsotillståndet. Det skulle vara olyckligt, säges det i direktiven, om de anställda får en felaktig uppfattning om hälsokontrollens möjligheter att påvisa brister i hälsan.

Det förutsättes att den hälsokontroll som kan erbjudas de statligt anställda blir frivillig samt att betryggande garantier ges i fråga om sekretessen. Direktiven anbefaller att utredningen i sekretessfrågorna tar samråd med den av justitiedepartementet tillsatta utredningen om lagstiftning rörande allmänna handlingars offentlighet.

Om utredningen icke skulle kunna nå fram till en definitiv ordning för hälsoundersökning föreslås att man startar den som en försöksverksamhet. Denna bör dock utformas så att den kan ge underlag i olika hänseenden till en långsiktigare plan.

Såväl organisation som kostnadsberäkning bör meddelas av utredningen, likaså förslag om hur kostnaderna för hälsokontrollen skall bestridas.

Personalorganisationerna skall under utredningens gång hållas orienterade om skilda aspekter som uppkommer i samband med utredningen om hälsokontrollen.

Sjukligheten bland Stockholms stads anställda

Stockholms stad har 34.000 anställda. Personalkonsulenten Marianne Wallin har redogjort för deras sjukläge. Det visar sig att varje anställd i medeltal är borta 20 dagar per år på grund av sjukdom,

vilket betyder ett bortfall av 680.000 arbetsdagar. Manliga tjänstemän har 13,5 sjukdagar per år, medan de kvinnliga har 21,5. Bland de kollektivanställda har männen 26,5 sjukdagar och kvinnorna 23,6. Ett privat storföretag i Stockholm har för Svenska Dagbladet redovisat motsvarande sjuksiffror för tjänstemän: män 10 dagar, kvinnor 18. Bland de kollektivanställda hade männen 14 dagar och kvinnorna 23 dagars sjukfrånvaro pr år.

Vård och rehabilitering av cp-barn

Inom Stockholmsområdet sker en central registrering av cp-skadade barn vid Svenska vanförevårdens centralkommitté. Hösten 1961 har uppgifter insamlats rörande 230 ungdomar i åldern 16—25 år. Resultaten baserar sig på erhållna uppgifter från sjukhus och institutioner och genom direkt kontakt med cp-barnen eller deras anhöriga.

Enligt en redogörelse som lämnats i Läkartidningen har tidigare Asplund 1939 undersökt 104 cp-patienter som vårdats vid Eugeniahemmet. Trots att materialet endast utgjordes av patienter med en intelligenskvot på över 75 var resultatet i fråga om sysselsättningen nedslående. Endast ett mycket ringa antal av de vuxna patienterna ansågs mottagliga för arbetsträning och kapabla till arbete.

Senare har en undersökning av 159 Eugeniahemspatienter 1960 företagits av d'Avignon, som fann att endast 13 av dessa barn kunde försörja sig.

En annan undersökning av Hansen 1960 visade att av 1.127 cp-skadade i åldern över 15 år var 649 utan sysselsättning, 175 genomgick utbildning, 51 var hemmafruar och 247 (22 procent) bedömdes som

socialt anpassade med full sysselsättning.

Det aktuella material som registrerats av SVCK visar att 24 av de 230 registrerade avlidit. 17 ungdomar hade flyttat från Stockholm mer än fem år före undersökningen. Av återstående 189 ungdomar ingick 70 fall som placerats på institution för mentalt underutvecklade.

En närmare analys av de 119 ungdomar, som icke varit placerade på institution, visar att arbetskapaciteten står i viss proportion till den intellektuella utvecklingsgraden och den motoriska invaliditetens svårighetsgrad.

Av de 20 fall som förutom de 90 ungdomar med mental retardation, som visat sig arbetsoförmögna och helt saknar sysselsättning, utgör motorisk invaliditet arbetshinder i 4 fall, epilepsi i 5 fall, mental underutveckling i 6 och kombinerade faktorer i 5 fall.

Av återstående ungdomar hade 30 endast partiell sysselsättning, 13 av dem ett beteendemönster som karakteriseras av "omogenhet, initiativlöshet, markant långsamhet och bristande uthållighet". Dessa undersökningar ger en god utgångspunkt för jämförelser med framtida

cp-grupper, som kommit i åtnjutande av bättre vårdresurser.

Sommarhem för utvecklingsstörda barn med komplicerande handikapp

Stiftelsen Solstrimman såsom representant för Riksförbundet för utvecklingsstörda barn, Riksförbundet Sveriges föräldraföreningar för CP-barn samt försäkringsbolaget Folksam har förvärvat egendomen Östa i Västmanland vid Dalälven, vilken under krig skall användas som evakueringsplats men som i fred har utvecklats till sjukhem för korttidsvård åt psykiskt utvecklingsstörda barn med komplicerat handikapp.

Hemmet har varit i verksamhet under sommaren 1963 och presenteras i en skrift från Folksam. Verksamheten skall pågå under tre sommarmånader då man räknar med att ta emot två grupper om 18 barn i varje grupp från hela landet. I stor utsträckning kommer platserna att beläggas av barn som förut inte tillfredsställande undervisats och behandlats på grund av bristfällig tillgång på specialläkare och sjukgymnaster i många delar av landet.

I Solstrimman arbetar läkare, sjukgymnaster och pedagog med såväl fysisk som pedagogisk träning och möjlighet till aktivering genom lek, friluftsliv och bad. Behovet av tekniska hjälpmedel utredes och tillgodoses genom tillgänglig specialistgrupp dvs. sådant som bandage, specialmöbler, transportmedel, terapeutiska leksaker etc.

Till vårdperioden 1963 inkom 112 anmälningar, varav alltså endast 36 kunde antas. Därav kunde 18 barn sitta i rullstol, 13 gå med stöd under det att 5 måste ligga eller eventuellt sitta med extra stöd. Bara 5 barn kan äta själva, 34 kan inte klä sig, 2 kan det med hjälp. Endast 2 kan tvätta sig själva och alla 36 barnen behöver hjälp med naturbehoven. 28 kan inte tala alls, 7 något litet.

En så hög grad av svårskötthet kräver givetvis stor personal, i detta fall 27 personer på 18 barn. För varje barn finns en barnmamma som har överfull sysselsättning och dessa har rekryterats bland blivande sjuksköterskor, sjukgymnaster etc. De barn som inte kunde antas till Solstrimman företedde ungefär samma grad av svårskötthet, vilket kan ge en föreställning om föräldrarnas situation och det skriande

300 METER ÖVER HAVET

ligger kurorten MÖSSEBERG i Västergötland på bergets sydöstra sluttning mycket vackert och vindskyddat. Moderna behandlingsresurser jämsides med behaglig komfort och vila.

Patienter lidande av tuberkulos eller svårartad psykisk sjukdom kunna ej mottagas. Snabba direkta förbindelser med Stockholm 4,5 tim. Göteborg 1,5 tim.

Läkararvoden och kostnaderna för fysikalisk terapi ersättes till en del av sjukkassan.

Inga kurplats- eller inskrivningsavgifter.

Överläkare: Rune Wikström.

Modern medicinsk undersökningsavd. Alla brukliga badformer serveras. Individuell dietmat.

Helpension från 29:— pr dag.

*Unna Er
en hälsobringande
vila på*

Mösseberg

Tel. Falköping 0515/100 46 för upplysningar
Vx. sanatoriet Falköping 0515/132 20

behovet av sådan sommarhemsverksamhet både för att bättre öva barnen och för att bereda föräldrarna en avkoppling. Det lilla häftet innehåller förutom dessa sakliga redogörelser också en utmärkt skildring inifrån av en utvecklingsstörd pojke och de problem som han och hans föräldrar möter och hur Solstrimman inneburit en hjälp och avlastning för dem.

UR PRESS-DEBATTEN

Handikappades miljöproblem

SVCK anordnar under tiden 6—11 april 1964 sin 6:e veckokurs för personal och lekmän inom rehabiliteringsverksamhet.

Följande ämnen kommer att behandlas: Medicinsk rehabilitering; Organisation och metodik för rehabilitering av handikappade husmödrar; Hjälpmedel och metoder i daglig livsföring; Arbetsvård och arbetsträning; Bostadsfrågor; Transportfrågor; Samhällsplanering.

Då dessa kurser snabbt brukar övertecknas, kan meddelas att nästa kurs planeras till hösten 1964.

Preliminärt kursprogram med anmälningsblankett och uppgift om kostnader m. m. kan rekvideras från SVCK, Bromma 3, tel. 08/87 01 70.

Personalproblemen inom sjukvården

Överläkare Mats Pers vid geriatrika kliniken i Norrköping har understrukit nödvändigheten av kraftåtgärder för att lösa personalproblemen inom sjukvården. Han påpekar att regeringen sommaren 1962 medgav att pensionerade sköterskor fick behålla full pension viss tid när de rycker in som semestervikarier och att denna nådatid följande år förlängdes. Detta är ett exempel på dels att ingripande på högsta nivå är möjligt, dels att om det går att specialtummera på pensionsregler, bör det också gå med skatteregler. För en nödvändig snabb hjälp krävs att dagens personalkrisproblem handläggs på högsta nivå, ty de lokala

myndigheterna gömmer sig bakom vårt långsamma och stela avtals-system som utgör absoluta hinder för en snabb och effektiv aktion. Doktor Pers anför några exempel:

Därför att man på landstingssidan hade god tillgång på sjukvårdsbiträden till långtidsvården, så fick man 1962 ett centralt avtal, som berövade storstädernas långvårdsbiträden den rekryteringsstimulerande extra lönegrad de tidigare haft. Åtminstone i en västsvensk stad blev konsekvenserna eländiga. Först efter lång, påfrestande tid fick man åter konkurrensdugliga villkor.

— I samma stad har ett nytt avtal starkt lyckats bromsa den smidiga effektiviteten i den oundgängliga "samarit"-verksamheten. — I en annan stad har de alltmär arbetstyngda distriktssköterskorna starkt irriterats av att man velat rycka i tidigare förmåner. — Huvudmännen låter sina representanter vid centrala förhandlingar trumfa igenom småsnåla löneavtal. Sedan sitter på en del håll de själva där hemma och konkurrerar om den otillräckliga sköterskekraften med elevpremier eller andra förmåner — också en bild av det alltför lilla perspektivet på det mycket stora problemet.

— — —

Det är inte de sjuka som ska bära konsekvenserna av en tidigare underdimensionerad sköterskeutbildning, utan samhället. Samhället ska ha råd att betala vad dagens nödvändiga rekryteringsåtgärder kostar. Det är enkel solidaritet.

Nyhyttan

Kurort och enskilt sjukhem

Storslagen bergslagsnatur — utmärkta promenadvägar — hög och torr barrskogsluft — sjukgymnastik — massage — bad.

Läkare: Med. Dr G. Smårs.

Behandling av invärtes sjukdomar, mag- och tarmsjukdomar, hjärt- och blodtryckssjukdomar, reumatiska åkommor. Konvalescens och rekreation. Prospekt och upplysningar genom rumsbeställningen.

Tel. 0587/604 00

Postadress: Fack 65, JÄRNBOÅS.